

[Rosing.]

på hinanden. Til opførelsen af sådanne anvendes den udsendte og dyre arbejdskraft. Hvis vi kunne reducere antallet af etagehuse og i stedet forøge enkelt- og tofamiliehusbyggeriet også ude på de store bygder og i ikke-udviklingsbyerne, kunne vi samtidig give større beskæftigelse til grønlandske mestre og bedre boliger for de familier, som vil blive på deres sted og er fortrolige med fangstlokaliteterne. Kendsgerningen er den, at tilflyttere til udviklingsbyerne går over til uproduktivt arbejde, medens det, vi stræber efter, er større produktion.

I den usikre tid for det grønlandske hovederhverv, hvor en koldere periode i den kommende tid efter eksperters udsagn er det mest sandsynlige, kan vi ikke fortsat samle befolkningen på få steder. Koncentrationens hovedmotiv har været, at i åbentvandsbyerne, hvor råvaretilførsler har de bedste muligheder, skulle fiskeriet ekspanderes. I dag er udsigterne for fiskeriet meget usikre, hvorfor vi må over til trawlfiskeri for at sikre os mod ugunstigere erhvervsforhold. Hvis fiskeriet fortsat svigter og endnu koldere klima indtræffer, så torsken forsvinder fra vore farvande, hvad skal den koncentrede befolkning så leve af, medmindre man etablerer utraditionelle fabriksvirksomheder? Det er den eneste måde at give befolkningen muligheder for beskæftigelse på. Det er derfor vigtigt, at koncentrationspolitikken og bebyggelsesmåden og skabelsen af andre beskæftigelsesmuligheder overvejes nøje.

Det mest belastende for samarbejdet mellem grønlandere og danskere og det mest kritiserede af den førte politik er indførelsen af fødestedskriteriet. Dette skete ved den grønlandske tjenestemandsløvs af 1964. Det var af tre grunde: for det første for ikke at belaste den grønlandske eksportproduktion med alt for store omkostninger, for det andet fordi udvalget på det daværende tidspunkt ikke kunne anbefale indførelsen af direkte beskatning i Grønland, og for det tredje for at indføre et udstationeringstillæg, det såkaldte Grønlandstillæg, som allerede er taget med i lønningssloven af 1958, for de udsendte. På den måde blev lønspændet mellem to tjenestemænd med samme uddannelse og i samme lønningsklasse me-

get stort. Dette er det værste irritationsmoment i dag i Grønland lige så vel som i 1964.

Hvad enten landsrådet kan finde frem til en rimeligere ordning for sådanne tjenestemænd eller ej, bør regeringen i forbindelse med revisionen af den grønlandske tjenestemandsløvs overveje en anden og rimeligere ordning.

Sidste år var der konference i Canada vedrørende kulturelt og uddannelsesmæssigt arbejde i arktiske egne. Under konferencen blev det oplyst, at sibiriske eskimoer, som f. eks. har fået læreruddannelse i Sovjetunionen, og som er vendt tilbage til deres eget sted for at virke for deres landsmænd, får nøjagtig den samme løn som deres kolleger i Sovjetunionen. Danmark bør også være et godt eksempel på dette område.

Grønlands administration trænger hårdt til en gennemgribende rationalisering. Vi er overadministreret. Alt for stor en del af de årlige bevillinger på over 1/2 milliard kr. anvendes til administrationsudgifter både her i landet og i Grønland. I dag er således det statsansatte honorarlønnede og andet personel på i alt over 6.000. Disse udgifter vedrører en lille befolkning på ca. 43.000.

Der kan være mange ting at pege på i denne forbindelse, men der er ikke tid til at omtale dem nu. Jeg vil altså mene, at regeringen bør kigge nærmere på hele administrationen af Grønland, så den kan blive forenklet og billigjort.

I øvrigt mener jeg, at en eventuel flytning af den kgl. grønlandske handel vil være uheldig og dyr.

Tiden er nu udløbet, og jeg vil derfor til slut foreslå regeringen at overveje eventuel nedsættelse af et hurtigt arbejdende samfundsvidenskabeligt eller sociologisk udvalg til klargørelse af Grønlands mest presserende problemer.

Knud Hertling: Endelig har vi fået den længe ventede redegørelse fra ministeren for Grønland om forholdene sammesteds, og det takker jeg for.

Jeg skal ikke bebrejde ministeren at redegørelsen som helhed virker noget farveløs. Når man sidder og lytter til redegørelsen og bagefter læser den igennem, får man faktisk det indtryk, at hele problematikken om-